

M.A. Semester - 3 (CBCS) Examination

Oct/Nov. - 2018

UNSEEN ESSAY AND MEGHADUTA (CORE)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

प्रश्न-१ नीचेनामांथी क्षेत्रिपृष्ठ अंकोनो अनुवाद करो।

(१४)

1. एषा संस्कृतभाषा भारतस्य प्राणभूता भाषा अस्ति एषा एव समस्तं भारतवर्षम् एकसूत्रे बध्नातां इयं वाणी भारतीयसंस्कृते: अक्षयः भण्डारोडमृतां इयं भाषा भारतदेशस्य राष्ट्रभाषायाः सहिसनं समारोहम् अर्हतां भारतीयभाषाणां शब्दावलम्, संस्कृत-प्रचुरा वर्तते। दक्षणिदेशीयाः भाषा: अपसंस्कृतेन प्रचुररूपेण प्रभावति: वदियन्ते। संस्कृतं भारतवर्षस्य धर्मस्य संस्कृतस्य वाहकं वदियते। यदि अस्माकं देशस्य प्राचीनसंस्कृते: रक्षा आवश्यकीया तर्हगीर्वाण – वाण्याः प्रचारः आवश्यकः अस्ति प्राचीनकाले अस्याः भाषायाः प्रसारः सुदूर – पूर्वीय – दक्षिणामूहेऽपि आसीत्। अधुनापि संस्कृतस्य अध्ययनम् अध्यापनं च अमेरका – यूरोप – प्रभृति – देशेषु भवति।
2. अस्मनि संसारे बहूनविस्तृतसिन्ति, यानपुरूषं संमानं लम्भयन्ति, यथा धनं वैभवं कला सौन्दर्यं वदिया चारतिर्यादकिं च। तत्र महाकवे: भवभूते: इदं मतं यत् न सौन्दर्यादनि, न लगिवशिषेणापुंस्तवेन स्त्रीतवेन वा, न च वैभवेन गुरूत्वम् आसाद्यते, अपतु गुणैः एव गौरवम् अवाप्यते। गुण – गौरव – सम्पन्नाः भूवभूपतभिः अपभिर्यन्ते संभान्यन्ते च। कनु कारणं यद् क्रष्णो महर्षयो यतयः संन्यासनिश्च सर्वलोकवंद्यतां समधिगच्छन्ति? तत्र गुणगौरवं चारतिर्यादि – महत्वं तपः पावनत्वादकिं च तेषा गुणोत्कर्षे हेतुः। यत्र यत्र गुणवत्वं तत्र तत्र आदरास्थदत्त्वम्। गुणाः व्रह्मणः अंशरूपेण मानवे संस्थिताः।

प्रश्न-२ नीचेनामांथी क्षेत्रिपृष्ठ बे. श्लोकोनो अनुवाद करो।

(१४)

- (१) रत्नाकरः कृष्णरत्या जलानां पपिसुभर्द्वूरत एव वन्दियः। एकोऽपदोषो गुणनिः कदाचति गुणाद्यवत्वं वगिणीकरोति।
- (२) ननिदन्तु नीतनिपुणा यदविा स्तुवन्तु लक्ष्मीः समावशितु गच्छतु वा यथेष्टम्। अद्यैव वा मरणमस्तु युगन्तरे वा न्यायात्पथः प्रवचिलन्तपिदं न धीराः॥
- (३) चतिभस्मालेषो गरलमशनं दग्गिष्ठधरो जटाधारी कण्ठे भुजगपतहिरी पशुपतिः। कपाली भूतेषो भजतजिगदीशैकपदवी भवानतिवत्पाणगिरहण परपिटीफलमदिम्॥
- (४) पदमाकरं दनिकरो वकिचीकरोति चन्द्रो वकिसयतकैखचक्रजालम्। नाभ्यरथति जलधरोडपजिलं ददाति सन्तः स्वयं परहतिषु कृताभयोगाः॥

પ્રશ્ન-૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ એકનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો.

(૧૪)

- (૧) અમેરિકાના વિષયમાં સ્વામી વિવેકાનંદ જાળાવે છે કે અમેરિકન પ્રજા સમાન પ્રજા બીજા દેશમાં મળવી મુશ્કેલ છે. તેઓ ખૂબ જ ઉદાર, વિશાળ હદ્યવાળા, અતિથિનો સ્તકાર કરનારા તથા નવા વિચારોને સાચા અંતઃકરણથી ગ્રહણ કરવા ઉત્સુક છે. અમેરિકાના લોકો ખૂબ જ સહદ્યી છે. તેથી જ તેમણે વેદાન્તના વિચારોને સ્વીકારેલા છે. ઈંગ્લેન્ડના વિષયમાં તેઓ જાળાવે છે કે ઈંગ્લેન્ડ સમાન ઇંડિયુસ્ટ્રીની પ્રજા જગતમાં બીજા કોઈપણ રથળે નથી. તેઓ સરળતાથી કોઈપણ વિચાર સ્વીકારવા તૈયાર થતા નથી.
- (૨) કેવળ શારીરીક જીવન, ભૌતિક જીવન તથા પ્રજાતંતુના જીવનની સમૃદ્ધિ માનવી પાસે ગમે તેટલી હોય તો પણ તેનાથી માનવીની જિજિવિષા સંતોષાતી નથી. તેની આ જીવવાની ઈચ્છાના મૂળ ખૂબ જ ઊંડા છે. તેથી જ તે તેની ઈચ્છા અજ્ઞાતને જ્ઞાત કરવાની અને તે પણ અસંહિંઘ તથા અભ્રાન્ત શીતે એવી હોય છે વળી જે જાણું, તે સુરક્ષિત રાખવું. તેની ફ્રી ફ્રી પરીક્ષા કરવી તથા તેમાંથી ઉત્પન્ન થનારા પ્રશ્નોના વિષયમાં ફ્રી સંશોધન કરવું.

પ્રશ્ન-૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો.

(૧૪)

- (૧) આચાર: પરમો ધર્મઃ। (૨) આત્મકવાદગ્રસ્તં વશિવમ् ।
(૩) વદિયાધનં સર્વધનપ્રધાનમ् । (૪) ભર્ષટાચારસ્ય સામ્રાજ્યમ् ।

પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શલોકો પર સંસ્કૃતમાં વ્યાખ્યા લખો.

(૧૪)

- (૧) કશ્ચત્તિકાન્તાવરિહગુરૂણા સ્વાધકિરાતપ્રમત્ત:
શાપેનાસ્તંગમતિમહમિ વર્ષભોગ્યેણ ભરતુઃ।
યકૃષશ્રદ્ધકરે જનકતનયા સ્નાનપુણ્યોદકેષ
સ્નાગિધચ્છાયાતરૂપુ વસતરિમંગરિયાશ્રમેષુ॥
- (૨) જાતં વંશે ભુવનવદિતિ પુષ્ટકરાવરતકાનાં
જાનામતિવાં પ્રકૃતપુરૂષં કામરૂપं મધોનઃ।
તેનાર્થતિવિં ત્વયવિધિવિશાદૂરબનધુરગતોડહં
યોગ્ચા મોઘા વરમધગુણે નાથમે લબ્ધકામા॥
- (૩) રત્નચ્છાયાબ્યતકિર ઇવ પ્રેક્ષ્યમેતત્પુરસ્તા-
વદલમીકાગ્રાતપ્રભવતિધનુઃખણ્ડમાખણ્ડલસ્ય।
યેન શ્રયામં વપુરતતિરાં કાન્તમિપત્તસ્યતે તે
વર્હેણેવ સ્ફુરતિરૂચનિ ગોપવેપસ્ય વષિણો॥
- (૪) સ્થતિવા તસ્મનિવનચરવધુભુક્તકુગ્જે મુહૂતું
તોયોત્પસરિગુતતરગતસિતતપરં વત્માં તીર્ણઃ।
રેવાં દ્વરક્ષ્યસ્યુપલવષિમે વન્ધ્યપાદે વશીણાં
ભક્તચિલ્દેદૈરવિ વરિચતિં ભૂતમિડ્ગે ગજસ્ય॥
